UDK: 911.3:338.48

TURIZMNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH AHAMIYATI

Sharipov To'ymurod
Geografiya mutaxassisi / Magistr
Sirdaryo tumani 8-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi oliy toifali geografiya fani o'qituvchisi
e-mail: toymurod697@gmail.com
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.22863600

Annotatsiya. Ushbu tezisda turizm sohasining milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni, yashirin iqtisodiy resurslarni safarbar etish, valyuta tushumlarini ko'paytirish hamda yangi ish o'rinlarini yaratishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, turizmning iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga ko'rsatadigan multiplikativ ta'siri va bu borada uchrayotgan mavsumiylik hamda infratuzilma muammolarini hal etish bo'yicha amaliy takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: Turizm iqtisodiyoti, multiplikativ ta'sir, valyuta tushumi, bandlik, investitsiya, infratuzilma, eksport.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda turizm nafaqat madaniy va ijtimoiy munosabatlar vositasi, balki jahon iqtisodiyotining eng jadal va barqaror rivojlanayotgan tarmoqlaridan biridir. Ko'plab mamlakatlar uchun turizm yalpi ichki mahsulot (YIM) ulushini oshirish, valyuta oqimini ta'minlash hamda xizmatlar eksportini kengaytirishning asosiy drayveri bo'lib xizmat qilmoqda. Rekreatsion resurslardan oqilona foydalanish va turistlar oqimini jalb qilish orqali hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy darajasini sezilarli darajada ko'tarish mumkin.

TADQIQOTNING MAQSADI

Turizmning mamlakat iqtisodiyotiga ko'rsatadigan ijobiy ta'sirlarini va asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlarini tadqiq etish hamda sohani rivojlantirish orqali milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

ASOSIY QISM

Turizm geografiyasi va iqtisodiyoti nuqtai nazaridan o'rganilganda, sohaning mamlakat iqtisodiyotida o'rni 3 ta asosiy yo'nalish va ulardagi muammolarga yechimlar orqali ajratib ko'rsatiladi:

1. Yalpi ichki mahsulot (YIM) va valyuta tushumlarining ortishi (Multiplikativ ta'sir).

Turizm xizmatlar eksportining eng daromadli turlaridan biridir. Sayyohlar tomonidan mehmonxona, transport, ovqatlanish, suvenir va ekskursiya xizmatlari uchun sarflangan mablag'lar iqtisodiyotning boshqa tutash tarmoqlari (qishloq xo'jaligi, hunarmandchilik, qurilish) rivojiga ham kuchli turtki beradi.

Yechim usuli: Turizm xizmatlari turini ko'paytirish va diversifikatsiya qilish, milliy brendga ega sifatli mahsulot hamda xizmatlarni taklif etish orqali sayyohlarning mamlakatda qolish kunlarini uzaytirish va sarf-xarajatlarini oshirish choralarini ko'rish zarur.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

2. Yangi ish o'rinlarini yaratish va aholi bandligini ta'minlash.

Turizm mehnat talab soha bo'lib, u ayniqsa xizmat ko'rsatish sohasida, jumladan, yoshlar va xotin-qizlar uchun tez fursatda yangi ish o'rinlarini yaratish imkoniyatiga ega. Qishloq va tog'li hududlarda agro va ekoturizmni yo'lga qo'yish mahalliy aholining daromad manbaini oshiradi. **Yechim usuli:** Hududlarda mehmon xonadonlari (Guesthouse), oilaviy tadbirkorlik va servis xizmatlarini qo'llab-quvvatlash, soha uchun professional kadrlar va gidlarni tayyorlash hamda mahalliy aholining turizm savodxonligini oshirish lozim.

3. Infratuzilmani rivojlantirish va investitsiyalar oqimi.

Turizmni rivojlantirish mamlakatda transport, aloqa, energetika va kommunal infratuzilmalarni modernizatsiya qilishni talab etadi. Bu esa nafaqat turistlar, balki mahalliy aholining ham turmush darajasini yaxshilaydi.

Yechim usuli: Davlat-xususiy sheriklik tamoyillari asosida chet el va mahalliy investitsiyalarni jalb qilish, olis va chekka hududlarga olib boruvchi yo'llarni tamirlash hamda raqamli turizm texnologiyalarini (Smart Tourism) keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

XULOSA

Turizm mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlovchi, yangi ish o'rinlarini yaratuvchi hamda milliy valyuta tushumini ko'paytiruvchi muhim omildir. Sohani har tomonlama qo'llab-quvvatlash, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish hamda infratuzilmani zamonaviylashtirish orqali milliy iqtisodiyotning investitsiyaviy jozibadorligini va xalqaro bozordagi o'rnini yanada mustahkamlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Soliyev A.S., Usmonov M.R. Turizm geografiyasi. – Toshkent: Universitet, 2019. – 192 b.
2. Komilova N.K., Soliyev A.S. Turizm va rekreatsiya geografiyasi. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2020. – 180 b.
3. World Tourism Organization (UNWTO). Economic Contribution of Tourism: Concepts and Guidelines. – Madrid: UNWTO, 2021.
4. Goeldner, C. R., & Ritchie, J. R. B. Tourism: Principles, Practices, Philosophies. – John Wiley & Sons, 2018. – pp. 110–135.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.